

Samenvatting Tussen Kolonie en Metropool: De Erkenning van Belgische koloniale veteranen na de Eerste Wereldoorlog (1917-1951)

Onderzoek naar de erkenning van het koloniale front tijdens de Eerste Wereldoorlog staat tot op heden nog in haar kinderschoenen. Zo waren zowel de Congolese als Belgische koloniale veteranen slechts een voetnoot in het recente magnum opus over de Belgische oorlogserkenning van Antoon Vrints en Martin Schoups. Dit hiaat werd in de afgelopen jaren fundamenteel aangekaart door historici waaronder Anne Cornet en Erika Ngongo, die de grondplannen voor de erkenning van het Afrikaanse front van Wereldoorlog 1 hebben uitgetekend. Terwijl Ngongo die fundamentelementen verder uitgewerkt heeft voor de Congolese soldaten en dragers van het koloniale front, mist de erkenningservaring van de Belgische militairen tot op heden nog diepgang. Met *Tussen Kolonie en Metropool: De Erkenning van Belgische koloniale veteranen na de Eerste Wereldoorlog (1917-1951)* wordt aan de hand van de interministeriële principiële dossiers getracht de praktische en symbolische erkenning van deze mannen verder uit te werken welke respectievelijk de persoonlijke erkenning van de veteraan en de bredere koloniale oorlogservaring behandelden.

Net zoals hun Belgische collega's konden de Belgische koloniale veteranen bij thuiskomst terugvallen op financiële compensaties voor de geleverde frontdienst. Deze namen de vorm aan van frontstrepentrentes en eretekens, welke een impliciete bevestiging waren van de diverse oorlogsidantiteiten gecreëerd door de Grote Oorlog. Hoewel deze compensaties in het algemeen gecontesteerd en vertraagd werden door de Belgische overheid, bestonden er duidelijke discrepanties tussen beide veteranengroepen op zowel praktisch als inhoudelijk vlak. In het algemeen duurde het erkenningsproces van de Belgische koloniale veteranen reeds aanzienlijk langer. Dit getouwtrek werd gekarakteriseerd door twee fases. Van 1917 tot 1939 vonden contestaties van de erkentelijke kwesties hoofdzakelijk plaats tussen de Ministeries van Koloniën en Landsverdediging, en individuele veteranen. Van 1939 tot 1950 werd de frontstrepentkwestie terug opgerakeld, maar dan ditmaal door het Rekenhof, die de financiële verantwoordelijkheid van de metropool voor de Belgische koloniale veteranen opnieuw aanvocht en waardoor sommigen hun veteranenstatuut en de bijhorende compensaties opnieuw bedreigd zagen. Ook de individuele dossiers ondergingen een ander traject. Terwijl de grote pijnpunten van de metropolitaanse frontstrepentkwestie grotendeels waren opgelost eind jaren 20', ging die van de Belgische koloniale veteranen gepaard met metropolitaanse herdefiniëringen van het koloniale front en selectieve toepassingen van de gerelateerde wetgeving tot begin jaren 50'. Daar kwam vervolgens bij dat Belgische koloniale veteranen aanvankelijk geen nationale orde konden verkrijgen voor langdurige oorlogsdienst.

Ook wat de symbolische dossiers betreft, had het Ministerie van Landsverdediging heel wat in de Belgische koloniale pap te brokken. Het eerste koloniale en overigens ook Belgische offensief van de Eerste Wereldoorlog, de Tabora-campagne, werd in de metropool gepromoveerd tot de primaire veldtocht van het Afrikaanse front. Aan de hand van de commissieverslagen omtrent vlaggeneremonies en individuele verguldingsaanvragen voor specifieke veldslagen, werd duidelijk dat de voorgenoemde campagne weliswaar ook de enige was die integrale erkenning kreeg in de metropool. Vanwege deze exclusieve behandeling vormde ze het model voor verdere verguldingsaanvragen, die gecontesteerd werden en in het beste geval decennia na datum gevolg kregen. Diezelfde voorliefde voor Tabora en selectieve houding ten opzichte van de andere campagnes was ook zichtbaar in de creatie van de historische annalen van de gevechten in Congo en Duits Oost-Afrika. Dit 'officiële' narratief over de oorlogsinspanningen in Afrika, gestuurd door voormalig aanvoerder Charles Tombeur de Tabora, schuwde het unieke karakter van het koloniale front.